

ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ

НАКАЗ

« 22 » серпня 2025 р.

м. Чернівці

№ 250

**Про організацію виховної
роботи в закладах освіти
Чернівецької області в
2025/2026 навчальному році**

На виконання Законів України «Про освіту», «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», Указів Президента України від 16.03.2022 №143/2022 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», постанов Верховної Ради України від 21.12.2023 № 3536-XI «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2024-2025 роках», Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 689 «Питання проведення моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації в Україні», від 15.12.2023 № 1322 «Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках» Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р, розпоряджень Кабінету Міністрів України від 20.02.2020 №117-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року», від 30.03.2023 № 269-р «Про затвердження плану заходів з відзначення подвигів ветеранів війни, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України, на період 2023-2026 років», від 07.05.2023 № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти» (із змінами), наказів Міністерства освіти і науки України від 07.09.2000 № 439 «Про затвердження Рекомендацій щодо порядку використання державної символіки в навчальних закладах України», від 31.10.2011 №1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України», від 02.10.2018 № 1047 «Методичні рекомендації щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами», листів Міністерства освіти і науки України від 18.05.2018 № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству», від 29.01.2019 № 1/19-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України

щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18 грудня 2018 р. № 2657-VIII», від 19.11.2024 № 1/21639-24 «Про методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти», рішень Чернівецької обласної ради VII скликання від 06.08.2020 «Про започаткування обов'язкового виконання учнями, вихованцями, педагогічними працівниками у закладах загальної середньої освіти Державного Гімну України», VIII скликання від 30.06.2021 № 150-3/21 «Про встановлення в Чернівецькій області Дня пам'яті загиблих буковинців під час проведення операції об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей», розпорядження Чернівецької обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) від 24.08.2023 № 789-р «Про затвердження плану дій з реалізації заходів протидії торгівлі людьми у Чернівецькій області на 2024-2025 роки», Стратегії виховання особистості в системі освіти Чернівецької області на 2016-2025 роки, затвердженої рішенням колегії Департаменту освіти і науки облдержадміністрації від 15.04.2016 №1/2, з метою належної організації виховної діяльності в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної, фахової передвищої та вищої освіти

НАКАЗУЮ:

1. Здійснювати виховну роботу в закладах освіти області відповідно до чинних нормативно-правових актів та з урахуванням безпекової ситуації.
2. Керівникам органів управління у сфері освіти районних державних адміністрацій, рекомендувати керівникам органів управління у сфері освіти територіальних громад:
 - 2.1. Визначити основні напрямки формування особистості через національно-патріотичне, духовно-моральне, громадянсько-патріотичне, військово-патріотичне, превентивне виховання дітей та молоді.
 - 2.2. Сприяти співпраці між закладами загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти з позашкільними закладами освіти для реалізації права учнівської молоді на позашкільну освіту.
 - 2.3. Організувати проведення методичних заходів з проблем виховання особистості в сучасних умовах та факультативних курсів, орієнтованих на підсилення психологічної складової у вихованні дітей та учнівської молоді.
 - 2.4. Забезпечити:
 - 2.4.1. Залучення дітей та молоді з числа внутрішньо переміщених осіб, ветеранів до виховних заходів.
 - 2.4.2. Підтримку розвитку системи позашкільної освіти.
 - 2.4.3. Виконання та інформування Департаменту на електронну адресу: school.buk.oda@gmail.com про стан реалізації:
 - плану дій з **реалізації заходів протидії торгівлі людьми** у Чернівецькій області на 2024-2025 роки, затвердженого розпорядженням Чернівецької обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) від 24.08.2023 № 789-р, до **15.12.2025**;

- плану заходів з **відзначення подвигів ветеранів війни**, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності України, на період 2023-2026 років, затвердженого розпорядженням КМУ від 30.03.2023 № 269-р, до **10.10.2025, 07.12.2025, 05.03.2026, 05.06.2026**.

2.5. Спланувати проведення культурно-мистецьких фестивалів, концертів, етнографічних експедицій, конкурсів української патріотичної, духовної пісні, колядок, щедрівок тощо, враховуючи можливість реалізації зазначеного у режимі «онлайн», у разі несприятливої безпекової або епідемічної ситуації в регіоні.

2.6. Здійснювати контроль за виховною діяльністю в закладах освіти.

2.7. Надати моніторингові показники, які містять інформацію про проведені у 2025/2026 навчальному році профілактичні заходи, спрямовані на зниження рівня вживання психотропних речовин, за формою згідно з додатком 7 постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 року № 689 «Питання проведення моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації в Україні» (зі змінами) електронну адресу Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області: cv_ipo@ukr.net до **01.03.2026**.

3. Рекомендувати директорам закладів загальної середньої, спеціальної, професійної (професійно-технічної), позашкільної фахової передвищої та вищої освіти:

3.1. Організувати побудову безпечного освітнього простору, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації, шляхом забезпечення комфортних і безпечних умов навчання та праці, у тому числі використовуючи інструменти медіації та створення служб порозуміння.

3.2. Розробити план виховної роботи відповідно до інформаційних матеріалів поданих у додатках 1,2.

3.3. Продовжити реалізацію освітнього проєкту з підтримки ментального здоров'я «Коло підтримки».

3.4. Організовувати виховну діяльність, правове та превентивне виховання згідно з Основними орієнтирами виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 №1243; методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 02.10.2018 № 1047; рекомендаціями Міністерства освіти і науки для закладів освіти щодо застосування норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» від 18.12.2018 № 2657-VIII, програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей», затвердженої Вченими Радами Інституту проблем виховання (протокол № 6 від 02 липня 2018 року) та Інституту модернізації змісту освіти (протокол № 7 від 26 вересня 2018 року).

3.5. Забезпечити:

3.4.1. Проведення щоденно о 9:00 загальнонаціональної хвилини мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України.

3.4.2. Обов'язкове виконання учнями, вихованцями, студентами педагогічними працівниками у закладах освіти Державного Гімну України (рішення Чернівецької обласної ради від 06.08.2020 № 88-38/20) щоденно.

3.4.3. Створення умов для діяльності органів учнівського/студентського самоврядування.

3.6. Забезпечити наявність в структурі учнівського самоврядування посади Шкільного Омбудсмана - члена учнівського самоврядування, який відповідає за захист прав та інтересів учасників освітнього процесу.

3.7. Організувати діяльність щодо попередження та подолання явища тютюнопаління, вживання наркотичних та психотропних речовин, профілактики ВІЛ/СНІДу серед учнівської та студентської молоді.

3.8. Впроваджувати в освітній процес закладів освіти гурток «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації» та факультатив «Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе».

3.9. Проводити освітню роботу із батьками та законними представниками дітей з питань: підвищення психолого-педагогічної компетентності батьків, формування у них свідомого відповідального ставлення до виконання обов'язків, пов'язаних з утриманням, вихованням та освітою дітей; профілактики насильства, булінгу, торгівлі людьми, правопорушень серед неповнолітніх; формування ненасильницької моделі поведінки та вирішення конфліктів мирним шляхом.

3.10. Поширювати серед учасників освітнього процесу інформацію про діяльність: Національної дитячої «гарячої лінії», Кол-центру Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, Гарячої лінії щодо булінгу, уповноваженого Верховної Ради з прав людини, уповноваженого Президента України з прав дитини, Центру надання безоплатної правової, Національної поліції України, через розміщення на сайтах закладів освіти відповідних електронних банерів, інформаційних довідок.

3.11. Продовжувати розроблення сучасних інформаційно-освітніх програм первинної профілактики залежностей та шкідливих звичок, включаючи заходи щодо залучення дітей та молоді до спорту, творчості, мистецтва, тощо та забезпечити подальше впровадження інформаційно-освітньої протиалкогольної програми «Сімейна розмова» для учнів 7-8 класів закладів загальної середньої освіти.

3.12. Створювати умови для розвитку особистості учня, його життєвих компетентностей шляхом впровадження виховної програми для учнів 7-10 класів з питань протидії торгівлі людьми «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція» у формі проведення тематичних виховних годин, впровадження гуртків та факультативів.

3.13. Проводити інформаційні кампанії до:

- 30 липня - Всесвітнього дня протидії торгівлі людьми;
- 01 жовтня – Дня захисників та захисниць України,
- 10 жовтня - Всесвітнього дня психічного здоров'я,
- 18 жовтня - Європейського дня боротьби з торгівлею людьми;

- 20 листопада – Всесвітнього дня дитини;
- 2 грудня - Міжнародного дня за відміну рабства;
- 10 грудня – Міжнародного дня захисту прав людини;
- 4 червня - День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;
- 17 червня - Дня пам'яті загиблих буковинців під час проведення операції об'єднаних сил.

3.14. Розвивати співробітництво із громадськими та міжнародними організаціями і фондами.

3.15. Забезпечити участь учнівської молоді та шкільних колективів у конкурсах, акціях та інших виховних заходах різних рівнів.

3.16. Спланувати роботу гуртків з військово-патріотичного виховання дітей та молоді у закладах загальної середньої освіти, а також розширювати їх мережу.

3.17. Впроваджувати виховну систему Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») у закладах загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти області.

3.18. Продовжити діяльність щодо створення, реєстрації куренів Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») на відповідній територіальній одиниці Чернівецької області.

3.19. Забезпечити організацію екскурсій по визначним пам'ятним місцям (музеї, пам'ятні місця тощо) з метою вивчення історії рідного краю (села, району, міста, області, держави) впродовж навчального року, з дотриманням безпекових заходів.

3.20. Сприяти громадським організаціям військово-патріотичного спрямування в організації та проведенні «Уроків мужності» та вишколів.

3.21. Залучати до гурткової роботи та позашкільного навчання дітей з особливими освітніми потребами, внутрішньо переміщених осіб.

4. КЗ «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області» (Куриш Н.К.):

4.1. Забезпечити:

4.1.1. Організаційний та методичний супроводи заходів для організації виховної роботи в закладах освіти області у 2025/2026 навчальному році.

4.1.2. Розроблення та розповсюдження буклетів, посібників, іншої інформаційної друкованої та електронної продукції щодо протидії торгівлі людьми, насильству, протиправної поведінки та інших напрямків виховної роботи.

4.2. Здійснювати якісну ступеневу підготовку та перепідготовку заступників директорів з виховної роботи закладів загальної середньої, спеціальної та позашкільної освіти, практичних психологів, соціальних педагогів, класних керівників, вихователів, педагогів-організаторів у системі післядипломної освіти.

4.3. Надати узагальнені моніторингові показники, які містять інформацію про проведені у 2025/2026 навчальному році профілактичні заходи,

спрямовані на зниження рівня вживання психотропних речовин у Чернівецькій області, за формою згідно з додатком 7 постанови Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 року № 689 «Питання проведення моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації в Україні» (зі змінами) електронну адресу: school.buk.oda@gmail.com до 15.03.2026.

4.4. Систематично надавати методичну допомогу заступникам директорів з виховної роботи закладів освіти області щодо покращення діяльності учнівського самоврядування.

4.5. Продовжувати включати до програм підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників навчальні курси, лекції та практичні заняття з питань:

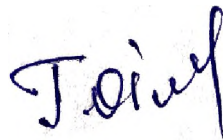
4.5.1. Медіації та вирішення конфліктів мирним шляхом, зокрема, програму освітньої діяльності та спецкурс курсів підвищення фахової кваліфікації педагогічних працівників з проблеми «Базові навички медіатора в навчальному закладі. Забезпечення участі жінок і дітей у розв'язанні конфліктів та миробудуванні».

4.5.2. Протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, торгівлі людьми, булінгу, сучасних методик профілактичної роботи з подолання негативних проявів серед дітей, учнівської та студентської молоді.

5. Наказ розмістити на інформаційних сайтах Департаменту освіти і науки обласної державної адміністрації (обласної військової адміністрації) та Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області.

6. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Т. в. о. директора Департаменту

Оксана ГРИНЮК

Додаток 1 до наказу
Департаменту освіти і науки
обласної державної адміністрації
(обласної військової
адміністрації)
22.08.2025 № 250

Методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти

Широкомасштабна агресія російської федерації проти України, пов'язані з цим руйнуваннями закладів освіти, іншої інфраструктури, погіршення безпекової ситуації, а також зміни форм та методів освітнього процесу стали серйозним викликом для системи освіти України. Міністерство освіти і науки України, місцеві органи виконавчої влади та заклади освіти здійснюють відповідні кроки щодо законодавчого, нормативно-правового врегулювання питань, спрямованих на забезпечення безпечного функціонування закладів освіти, оновлення змісту освіти, захисту прав здобувачів освіти та педагогічних працівників.

Базовим чинником функціональності освітнього середовища сьогодні є його безпечність, яка передбачає фізичну, психічну, інформаційну та соціальну стабільність кожного учасника освітнього процесу.

Гуманітарна ситуація в Україні стрімко погіршилася після широкомасштабного вторгнення країни-агресора росії. Забруднення мінами та вибухонебезпечними залишками війни поширилось територією всієї України, що безпосередньо та надзвичайно негативно вплинуло на безпеку населення. Ризики, пов'язані з вибухонебезпечними предметами (ВНП), значно зросли внаслідок широкомасштабного використання вогнепальної зброї та масованих ракетних атак із застосуванням різних типів вибухонебезпечних предметів. Згідно зі звітами національних та державних агенцій, зокрема Державної служби з надзвичайних ситуацій України, Національної поліції, а також міжнародних моніторингових місій та гуманітарних організацій, війна в Україні продовжує забирати життя людей серед цивільного населення. Наразі збереження здоров'я та безпека учасників освітнього процесу є пріоритетним напрямом роботи в системі освіти України, обов'язковим компонентом якої мають бути знання про збереження й зміцнення здоров'я, навички поведінки у небезпечних ситуаціях, зокрема уникнення ураження мінами та іншими вибухонебезпечними залишками війни (ВЗВ).

Пропонуємо для застосування в роботі за цим напрямом матеріали, що розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО»: <http://surl.li/sitzyl>.

Наразі виховання дітей та молоді в Україні здійснюється в умовах воєнного стану, що суттєво підвищує роль національно-патріотичного виховання молоді. З огляду на це національно-патріотичне виховання учнівської молоді наповнюється новим змістом, а його мета полягає у формуванні соціально активної, відповідальної особистості зі сформованою громадянською позицією,

стійкою ціннісною системою та особистісними характеристиками, що дають змогу брати участь у творенні держави, захисті її національних інтересів та територіальної цілісності.

Сьогодні, як ніколи, потрібні нові підходи і шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. Це пов'язано з інтеграційними процесами, що відбуваються в Україні, євроцентричністю, пробудженням громадянської відповідальності і громадянської ініціативи, виникненням різних громадських рухів, розповсюдженням волонтерської діяльності тощо.

Оновлена система національно-патріотичного виховання дітей та молоді в умовах воєнного часу - це комплексна, системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, закладів освіти, сім'ї, громадських, благодійних, релігійних організацій та інших інститутів щодо формування в молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України.

Організація національно-патріотичного виховання у закладі освіти має бути зорієнтована на формування в підростаючого покоління національної самоідентифікації. Важливо, щоб кожен заклад освіти став для дитини осередком становлення громадянина - патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

У планах роботи закладів освіти необхідно передбачити проведення тематичних годин спілкування, зустрічей, бесід, лекцій, семінарів, тематичних виставок, засідань за «круглим столом», науково-практичних конференцій, літературних вечорів, поетичних годин тощо щодо відзначення важливих пам'ятних та ювілейних дат 2025/2026 навчального року.

Рекомендуємо застосовувати в роботі такі акти національного законодавства:

Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>).

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322 «Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%D0%BF#Text>).

Для використання в роботі за цим напрямом пропонуємо такі матеріали:

Інформаційні матеріали Українського інституту національної пам'яті <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy>).

Матеріали Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді для потреб дистанційної освіти дітей та дорослих (URL: <https://patriotua.org/dvystantsiine/>);

Проект «Що ти знаєш про...? Історія регіонів України» Національного центру «Мала академія наук України» (URL: <http://surl.li/vykvrs>), You Tube: <http://surl.li/sdwlpu> .

Зазначаємо, що розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 р. № 269-р. затверджено План заходів з відзначення подвигів ветеранів війни, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості України, на період 2023-2026 років (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/269-2023-%D1%80#Text>).

У листі Міністерства освіти і науки України «Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні» від 13 травня 2022 року № 1/5119-22 зосереджено увагу на тому, що одним із важливих пріоритетів в діяльності закладів освіти є профілактика шкідливих звичок та протиправної поведінки здобувачів освіти (URL: <http://surl.li/dipssd>).

Залежності в дітей і підлітків - це непростий виклик у сучасному світі. Вони є однією зі значних проблем сучасного життя, а система заходів з профілактики адиктивної поведінки у підлітків є надзвичайно важливою темою сьогодення. Підлітковий вік є кризовим періодом розвитку, коли особистість піддається високому ризику формування адиктивної поведінки, що може мати довготривалі негативні наслідки для її життя. Зловживання психоактивними речовинами, інтернет-залежність та інші види адиктивної поведінки стають все більш поширеними серед підлітків в останні роки, що актуалізує потребу ефективних профілактичних заходів. Профілактика адиктивної поведінки в підлітковому віці має важливе значення щодо збереження здоров'я та зниження ризику негативних наслідків: академічна неуспішність, соціальна ізоляція, проблеми з психічним здоров'ям, злочинна поведінка.

Перелік корисних ресурсів щодо профілактики залежностей у дітей та підлітків:

Міжнародні стандарти з профілактики вживання наркотиків (URL: <http://surl.li/hxwald>).

Програма профілактики вживання психоактивних речовин «Свідомий вибір» / Н. Строева. Київ. 2020 (URL: <http://surl.li/gozeuy>).

Використання електронних сигарет серед молоді URL: <http://surl.li/quwtyb>

Анонімні Нікотинозалежні (URL: <https://www.nica.in.ua/>).

Основні факти про тютюн (URL: <http://surl.li/mqumgk>).

Як кинути палити (URL: <http://surl.li/uvmftw>).

Розлад вживання алкоголю (URL: <http://surl.li/gczzh>).

Розлад вживання психоактивних (наркотичних) речовин у молоді (URL: <http://surl.li/ivxhlw>).

Як запобігти зловживанню алкоголем та наркотиками серед підлітків (URL: <http://surl.li/xvrhvc>).

Як батькам говорити про алкоголь з дітьми різного віку (URL: <http://surl.li/nv1wbl>).

Проблема залежності від комп'ютерних ігор (URL: <http://surl.li/evanbz>).

Як запобігти проблемі залежності від комп'ютерних ігор (URL: <http://surl.li/wgnpat>).

Банк програм для неповнолітніх у конфлікті з законом (URL: <http://surl.li/sdfuwz>).

Звертаємо увагу, що постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 689 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу наркотичної та алкогольної ситуації в Україні» (URL: <http://surl.li/kjoqif>) передбачено збір моніторингових показників в розрізі регіонів. Інформацію про проведені у 2025/2026 навчальному році профілактичні заходи, спрямовані на зниження рівня вживання психотропних речовин, органи управління у сфері освіти територіальних громад, у межах компетенції, подають Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області **до 01 березня 2026 року згідно з додатком 7 зазначеної Постанови.**

Комунікативна здатність як здатність до міжособистісної взаємодії є важливим чинником соціалізації підлітків. Компонентами комунікативної здатності є мотиваційний (спрямованість особистості, потреба у спілкуванні); вольовий (здатність до самоконтролю у спілкуванні); поведінковий (вміння розв'язувати конфліктні ситуації, вміння емоційно співпереживати) компоненти.

Підлітки більше часу проводять у колі приятелів, підтримують тісні стосунки з близькими друзями, прагнуть спілкування з протилежною статтю. Їм важливо бути в групі, важливо, що про них подумують інші. Це часто призводить до імпульсивних вчинків.

Деструктивна поведінка підлітків, коли їхні дії мають руйнівний характер, спрямований на себе, своє здоров'я, зовнішній світ, може проявлятися в нападах агресії, гніву чи ворожості. Часто така поведінка є відповіддю підлітка на складні обставини, в яких вони опинилися.

У підлітковому віці молодь легко піддається негативному впливу та схильна до необдуманих ризикованих дій. Через певні біологічні особливості тинейджерам складно мислити критично та бачити небезпеку там, де її помічають дорослі. У цей складний час підлітки, психіка яких втомлена війною, стають легким об'єктом для маніпулювання.

Соціальна ізоляція дітей в умовах сьогодення, викликана онлайн-навчанням, зменшенням кількості позашкільних закладів освіти - це ще одна з основних причин потрапляння дітей до деструктивних угруповань.

Ознаками залучення дитини до деструктивного угруповання можуть бути: замкнутість (не ділиться з батьками або особами, що їх замінюють, своїми планами);

зміна зовнішнього вигляду (чорний вільний одяг, довге волосся тощо);
використання символіки на одязі чи тілі;
зміна настрою та поведінки тощо.

За умови виявлення таких груп або факту вступу дитини в одну з таких груп необхідно інформувати:

- кіберполіція (<https://www.cybercrime.gov.ua>) - цілодобово;
- поліція: 102;
- адміністрація навчального закладу;
- Національна «гаряча» лінія для дітей та молоді: 116 111 - з мобільних або 0 800 500 225 - зі стаціонарних телефонів, пн. - пт. з 12.00 до 20.00 (безкоштовно, анонімно, конфіденційно);

• Національна «гаряча» лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та тендерної дискримінації: 116 123 - з мобільних або 0 800 500 335 - зі стаціонарних телефонів цілодобово (безкоштовно, анонімно, конфіденційно);

Messenger @childhotline.ukraine

instagram @childhotline_ua

На базі Урядового контактного центру за номером 15-47 створено, безкоштовну зі стаціонарних та мобільних телефонів, цілодобово доступну, анонімну та конфіденційну «Гарячу» лінію для осіб, які постраждали від домашнього насильства.

Уважаємо за доцільне педагогічним працівникам ознайомитися з алгоритмом виявлення випадків та реагування на ситуації втягнення дітей у небезпечні квести, розміщеним у методичних рекомендаціях «Небезпечні квести для дітей: профілактика залучення». К.: ТОВ «Агентство «Україна». 2017. 76 с. (URL: <https://la-strada.org.ua/download/nebezpechni-kvesty-dlya-ditei-profilaktyka-zaluchennya-metodychni-rekomendatsiyi>).

Потрібно проводити години спілкування з дітьми для попередження їх втягнення до неформальних угруповань, небезпечних для життя квестів, ігор, надавати учасникам освітнього процесу алгоритм дій в ризикованих ситуаціях, інформувати їх про номери «гарячих ліній». Під час такої роботи можна скористатися ліфлетом «А з чим ти стикаєшся в інтернеті?» (URL: <https://bit.ly/3jdpS9W>) навчальним анімаційним роликотом «Цінуй життя!» (URL: <http://surl.li/mweisc>) та методичними рекомендаціями до нього: (URL: <http://surl.li/xogwdb>); матеріалами з превенції залежності від азартних ігор, що розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» (URL: <http://surl.li/qwjiib>).

Війна негативно впливає на соціалізацію та інтеграцію дітей і підлітків, адже соціалізація - це «процес і результат засвоєння й активного відтворення індивідом установок, цінностей, ролей, очікувань, які властиві певній культурі або соціальній групі».

Проблеми більшості дітей з категорії внутрішньо переміщених осіб переважно полягають в адаптації до нових навчальних колективів, а їхнє вирішення - у створенні сприятливого соціально-психологічного клімату в закладах освіти. Адаптація дитини у колективі закладу освіти тісно пов'язана із соціальною адаптацією, яка зумовлена змінами соціальної реальності та життєвими обставинами і потребує особливої мобілізації та оптимізації зусиль здобувача освіти у відповідь на ці зміни. З огляду на це діти з категорії ВПО потребують психосоціальної підтримки, метою якої має бути подолання проблем розвитку, викликаних пережитим досвідом вимушеного переміщення.

Протягом останніх років актуальною для України була проблема торгівлі людьми, яка під час повномасштабного вторгнення рф в Україну ще більше загострилась. Українці, втікаючи від війни за кордон або переміщуючись у межах країни, можуть постраждати від торгівлі людьми, потрапивши у сексуальне або трудове рабство. За даними Державної служби України з питань праці, за період з 2019 року по 2023 рік майже 49 тисяч українців зазнали ризику, пов'язаного із торгівлею людьми. За даними Центру економічної стратегії,

станом на січень 2024 року за кордоном перебуває 4,9 млн українських біженців, з них жінок 65 %, чоловіків 35 %, дітей 38 %.

Проблема торгівлі людьми в Україні залишається актуальною та потребує впровадження в освітній процес заходів з підвищення загального рівня правової свідомості усіх учасників освітнього процесу, формування навичок безпечної поведінки здобувачів освіти під час подорожі, як у новому місці перебування, так і вдома, виховання поваги до прав та основних свобод людини, толерантного ставлення до постраждалих від торгівлі людьми.

З метою підвищення рівня обізнаності педагогічних працівників, здобувачів освіти та їхніх батьків у питаннях протидії торгівлі людьми рекомендуємо застосовувати у роботі такі нормативно-правові акти (<http://surl.li/kopimg>):

- Кримінальний кодекс України, зокрема стаття 149 «Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини»;

- Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 20 вересня 2011 року № 3739-УІ;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 417 «Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 р. № 783 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми»;

- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02 червня 2023 р. № 496-р «Про затвердження Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року».

Звертаємо увагу на необхідність органам управління у сфері освіти територіальних громад організувати виконання та надати в межах компетенції Департаменту інформацію про проведені у 2025/2026 навчальному році заходи згідно із зазначеним вище розпорядженням.

Також пропонуємо користуватися такими інформаційними ресурсами:

база кращих практик психолого-педагогічного супроводу та підтримки учасників освітнього процесу в умовах воєнних дій і збройних конфліктів, надання соціально-психологічної допомоги постраждалим від насильства та торгівлі людьми, що розміщено на сайті ДНУ «ІМЗО»: <http://surl.li/kopimg>;

додаткові матеріали за цією темою:

- <http://surl.li/lqeqsc> ;

- <http://surl.li/gaxsnt> ;

- <http://surl.li/njrdaj> ;

- <http://surl.li/izpenh> ;

- <http://surl.li/ggtxhs> ;

відеоролики:

- <http://surl.li/xbirzw> ;

- <http://surl.li/wqamqb> ;

- <http://surl.li/advhbn> .

Сьогодні актуальними є питання побудови безпечного, мирного освітнього середовища, яке передбачає впровадження у систему освіти технології розв'язання конфліктів шляхом співробітництва. Важливими кроками в цьому

напрямі є формування у здобувачів освіти здатності протистояти булінгу (цькуванню), навичок ненасильницької поведінки, побудови конструктивного діалогу, розуміння поняття «мир», усвідомлення власної значущості у вибудуванні стосунків з оточуючими, усвідомлення конфлікту як невід'ємної частини життя, створення особистої мирної стратегії поведінки в конфлікті.

Навчально-методичні матеріали щодо роботи у цьому напрямі розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО»: <http://surl.li/pihfpx>.

Важливо враховувати, що насильство не обмежується лише фізичними проявами, а охоплює широкий спектр форм: від психологічного та емоційного тиску до сексуальних домагань та знущань. Існує низка чинників, що сприяють насильству, серед яких стереотипні уявлення про гендерні ролі, культурні норми, фізичні вади, соціальні нерівності тощо.

Важливим аспектом у цьому напрямі є створення безпечного та підтримувального середовища в закладах освіти. Для цього необхідно розробляти та впроваджувати політику нульової толерантності до будь-яких проявів насильства, забезпечувати підтримку для постраждалих від насильства. Важливо, щоб здобувачі освіти та педагогічний колектив закладу освіти відчували себе в безпеці та знали, що їхні права будуть захищені.

Також важливим аспектом є активна робота з батьками та громадськістю. Батьки - важливі партнери у процесі профілактики насильства, тому важливо залучати їх до роботи із здобувачами освіти та вирішення проблем, які можуть виникати у закладі освіти. З метою підвищення усвідомленості щодо проблеми насильства та сприяння активному втручання в разі його виявлення потрібно проводити інформаційні кампанії серед громадськості.

Нормативно-правова база щодо протидії та запобігання насильству:

Кримінальний кодекс України, Сімейний кодекс України, Декларація про запобігання та зупинення сексуальної експлуатації дітей та підлітків, Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція);

Закони України: «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» «Про соціальну роботу із сім'ями, дітьми та молоддю», «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ) та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», «Про захист суспільної моралі», «Про протидію торгівлі людьми», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротська конвенція)», «Про соціальні послуги», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії розповсюдженню дитячої порнографії», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про медіа»; укази Президента України: «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі» від 25 травня 2020 року № 195/2020, «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії

домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» від 21 вересня 2020 року №2 398/2020, «Про Національну стратегію у сфері прав людини» від 24 березня 2021 року № 119/2021;

постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України: «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах» від 01 червня 2020 року № 585, «Про організацію надання соціальних послуг» від 01 червня 2020 року № 587, «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» від 22 серпня 2018 року, «Про затвердження плану невідкладних заходів із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» від 21 квітня 2021 року № 361-р, «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року» від 24 лютого 2021 року № 145;

накази Міністерства освіти і науки України: «Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України» від 22.05.2018 № 509, «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» від 28.12.2019 № 1646, «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти» від 26.02.2020 № 293, «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2020 року № 293» від 20.03.2020 №420, «Про затвердження Методичних рекомендації щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами» від 02.10.2018 № 1047; «Нова українська школа»: концептуальні засади реформування середньої школи;

листи МОН: «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству» від 18.05.2018 № 1/11-5480, «Рекомендації для закладів освіти щодо застосування норм Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)” від 18 грудня 2018 р. №2657-VIII» від 29.01.2019 № 1/11-881, «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження протидії булінгу (цькуванню)» від 14.08.2020 року №1/9-436 та інші.

Фахівцями Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» розроблено та розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО» корисні матеріали щодо протидії насильству:

матеріали щодо протидії сексуальному насильству (URL: <http://surl.li/awyglm>).

міжнародні і національні документи щодо захисту прав дитини (URL: <http://surl.li/eaqrnu>);

навчальні програми щодо захисту прав дітей (URL: <http://surl.li/vplsva>); перелік навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії домашньому насильству (URL: <http://surl.li/tbfevc>);

безпека в інтернеті (матеріали і ресурси) (URL: <https://salo.li/BC8cE14>); протидія сексуальному насильству (URL: <http://surl.li/pgczqv>);

Психологічний супровід формування демократичних засад та профілактики і розв'язання конфліктів у закладі освіти / В. М. Горленко та ін.; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ: Ніка-Центр, 2021. 168 с. (иКК <https://salo.li/163a750>).

Користування засобами масової інформації, зокрема соціальними, є одним із найбільш поширених видів діяльності сучасних дітей та підлітків. Ці ресурси надзвичайно бурхливо розвиваються, даючи молоді можливості для розваг і спілкування. Звідти діти та підлітки отримують інформацію і засвоюють зразки поведінки, що визначають їхню кіберсоціалізацію, яка відбувається, в основному, поза участю батьків, в умовах часткового батьківського контролю медіасередовища. Важливо, щоб батьки були обізнані щодо природи таких медіасайтів, оскільки там не завжди створюються корисні та здорові умови для дітей і підлітків.

Розвинена медіакультура особистості передбачає як пошук, сприймання, критичний аналіз, адекватне оцінювання та осмислення різноманітної медіапродукції, так і створення власних медіапродуктів на основі усвідомленої системи цінностей і переконань у взаємодії з іншими людьми.

Формування належного рівня медіакультури особистості - один із пріоритетних напрямів роботи педагогічного працівника, який можна забезпечити завдяки комплексу заходів, серед яких - навчання усіх учасників освітнього процесу з цього питання.

На сайті ДНУ «ІМЗО» розміщено навчальну програму для учнів 9, 10, 11 класів закладів загальної середньої освіти (три роки навчання), яка отримала гриф МОН (<http://surl.li/doisea>).

Переважна більшість дітей та молоді знаходить для себе розваги в інтернеті, де можна зустріти не тільки звичайні ігри, але й азартні, що займають вагоме місце в індустрії розваг. Найпопулярніші — це ставки на спортивні події, онлайн-слоти, онлайн-покер. З метою формування свідомого та відповідального ставлення підростаючого покоління до азартних ігор необхідно забезпечити проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо небезпеки азартних ігор, загроз ігрової залежності, способів попередження ігрової залежності, контактів закладів, які надають допомогу особам з ігровою залежністю, та особливостей функціонування Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх. Із матеріалами щодо зазначеної теми можна ознайомитися на вебсайті ДНУ «ІМЗО» <http://surl.li/ihpygq> .

У сучасному світі людство все частіше зустрічається із викликами, що обумовлюють розвиток та поширення використання цифрових технологій не лише у звичних нам сферах роботи чи дозвілля. Останнім часом у здобувачів освіти збільшилася кількість запитів щодо фото та відеозйомки.

Відповідно до статті 34 Конституції України кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір, але на період воєнного стану це право може тимчасово обмежуватися згідно з Указом Президента України 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні».

Інформація про фізичну особу є конфіденційною (частина 1 статті 21 Закону України «Про інформацію»). Заборонено збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини (ч. 2 статті 11, ч. 4 статті 21 Закону України «Про інформацію»).

Згідно з чинним законодавством рішення щодо здійснення більшості правочинів дитини до досягнення її повноліття приймають батьки, або інші законні представники дитини (наприклад, опікуни), тому фото- чи інша зйомка дитини може відбуватися тільки за їхньої згоди.

Відповідно до статті 308 Цивільного кодексу України фотографія та інші художні твори, на яких зображено фізичну особу, може бути публічно показано, відтворено, розповсюджено лише за згодою цієї особи, а у разі її смерті - за згодою її дітей, вдови /вдівця, батьків, братів та сестер.

Згідно з Конвенцією ООН про права дитини кожна дитина є суб'єктом, а не об'єктом правовідносин, і провідним принципом Конвенції є право дитини на участь у розв'язанні питань, які її стосуються. Тому на фото- чи іншу зйомку дитини треба отримати її згоду.

В умовах воєнного стану розповсюдження конфіденційної інформації про людину, навіть за її згодою, може становити загрозу для життя і здоров'я людини та її родини. Навіть фільмування лише закладу, без присутності людей у кадрі, може бути небезпечним для всіх, хто у ньому навчається та працює. З огляду на вищезазначене всім учасникам освітнього процесу рекомендовано мінімізувати оприлюднення зйомок на територіях та в закладах освіти.

Важливим напрямом виховної діяльності є запобігання суїцидальним проявам і нахилам серед дітей. На жаль, у зв'язку з війною ця проблема загострилась, оскільки багато людей перебувають у хронічному стресі, депресії, мають посттравматичний стресовий розлад, фінансову скруту, втрачають близьких, домівки, роботу тощо і за відсутності підтримки не знаходять виходу зі складної життєвої ситуації.

За даними ВООЗ, щороку в Україні причиною смерті в середньому приблизно 8 тисяч людей стає самогубство. У 2016 році показник смертності внаслідок суїциду на 100 000 населення становив 34,5 (9952 випадки за рік - 14-те місце серед інших країн світу за кількістю самогубств).

Завершені суїциди є однією з найпоширеніших причин смерті людей до п'ятдесяти років. Від самогубства у світі помирає в п'ять разів більше чоловіків, ніж жінок; в Україні смертність чоловіків через суїцид вища за смертність жінок в 6-7 разів (за показниками 2017-2019 рр.). Юнісеф наводить дані, що у світі щороку майже 46 000 дітей і молоді віком від 10 до 19 років помирають від суїциду. Самогубство є четвертою основною причиною смерті серед 15-19-річних підлітків і молодих людей.

Кожне самогубство чинить сильний вплив щонайменше на десять осіб, яких безпосередньо стосується історія людини, що померла внаслідок суїциду.

Основні насторожувальні ознаки суїциду: цикл життєвих невдач, часті розмови про смерть чи бажання померти, фрази: «Всім буде краще без мене», «Я хочу заснути і не прокидатися», «Я хочу спокою», самопошкоджувальна

поведінка, безнадія та її прояв у словах і діях, завершення справ: організація особистої документації, повернення боргів тощо, дарування своїх речей, переписування майна, міркування про сенс життя на кшталт: «Життя не має сенсу», «Все марно» тощо, продумування та підготовка плану самогубства; вивчення/відвідування сайтів про самогубство, збір, придбання та зберігання небезпечних речей (пігулок, зброї тощо), прощання із друзями й родиною, «відхід» від друзів, родини, пропуски навчання протягом певного періоду, збільшення вживання алкоголю та наркотиків, агресивна поведінка, різкі перепади настрою, зміни харчової поведінки (людина не їсть, мало їсть, багато їсть).

За умови виявлення зазначених ознак у здобувачів освіти педагогічні працівники мають звернутися до:

Гаряча лінія з профілактики суїцидів - <https://lifelineukraine.com/>;

Перша національна лінія довіри для попередження суїциду: 73 33.

Залишаються гострими питання сексуальної освіти. За даними дослідження, підлітки цікавляться темами використання запобіжних засобів та методів контрацепції, статевих стосунків, ранньої вагітності.

Катастрофічне зростання ЗПСШ та ВІЛ-інфекції у підлітків та молоді пов'язане із нездоровим способом життя (вживання алкоголю, наркотиків, паління), що містить серйозну загрозу їхньому загальному, сексуальному та репродуктивному здоров'ю.

Лекції з контрацепції, гігієни та фізіології дітей-підлітків є актуальними для українського суспільства, оскільки подібна інформація стосується здоров'я та добробуту і практично не виноситься для публічного обговорення. Зважаючи на зворотний зв'язок від цільової аудиторії (для дівчат і хлопців-підлітків), інформації, що надана в курсі «Біологія», учителі часто не приділяють достатньо уваги, подають як теми для самостійного опрацювання, або вона розглядається із запізненням (8 клас). Заповнити прогалини у знаннях підлітків з цієї теми на певному етапі їхнього розвитку можуть лекції, запропоновані дітям безоплатно на засадах добровільної участі.

Фахівцями ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» за участі експертів, які представляють організації громадянського суспільства, розроблено навчально-методичні матеріали щодо впровадження комплексної сексуальної освіти у закладах освіти, а саме:

Касілова А., Мельничук В., Никифорок О., Спориш Ю., Терещук Н., Чекалова Д., Яремчук Н. «Основи репродуктивного та сексуального здоров'я». Навчально-методичний посібник;

Флярковська О.В., Мельничук В.О. «Комплексна сексуальна освіта»; Спецкурс підвищення кваліфікації для слухачів (освітян) очно-дистанційної форми навчання;

Мельничук В., Флярковська О., Спориш Ю., Чекалова Д. Навчально-методичний посібник «Комплексна сексуальна освіта». Схвалено для використання в освітньому процесі.

Проблема фізичного та психічного здоров'я молоді є стратегічною проблемою сучасного українського суспільства, вирішення якої зумовлює якісні характеристики розвитку країни, його інтелектуальний та духовний капітал.

Педагогічні працівники мають акцентувати увагу на Я-концепції та самооцінці, тобто стратегії роботи з учнями, яка сприяє розвитку позитивної самооцінки, створення сприятливих умов для повернення учнів до повноцінного освітнього процесу. Підвищенню мотивації здобувачів освіти до навчання, подоланню стресу та тривожності, які виникають в умовах воєнного стану сприяє індивідуальна підтримка.

З метою надання психолого-педагогічної допомоги здобувачам освіти під час переживання стресу та подолання його наслідків, створення для цього сприятливої атмосфери науковцями ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» розроблено навчально-методичний посібник «Психологічна хвилинка», який отримав гриф «Схвалено для використання у освітньому процесі» (рішення експертної комісії з психології та педагогіки, протокол від 01.03.2023 № 1) (URL: <http://surl.li/lgumrt>). Також на сайті ІМЗО розміщено інші матеріали для використання в роботі під час воєнних дій щодо психологічної підтримки учасників освітнього процесу (URL: <http://surl.li/lxilvw>).

Упровадження та застосування психологічних хвилинки під час уроку (в зручний час, при слушній нагоді) допоможе учням зняти емоційне напруження, стати більш спокійними, врівноваженими, відновити почуття безпеки та психоемоційного комфорту, що є природним механізмом стабілізації. З цією метою створено Психологічні відеотренінги, розміщені на YouTube (URL: <https://clipr.cc/9Td3>).

Наразі важливим стає питання підвищення професійної компетентності педагогів щодо оволодіння сучасними технологіями психологічної допомоги. З метою підвищення професійного рівня для педагогічних працівників закладів освіти розроблено спецкурси підвищення кваліфікації:

«Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій» (<https://clipr.cc/VwFk9>);

«Школа кар'єрного консультанта» (<https://clipr.cc/yNk06>); «Медіаграмотний спротив: будуюмо аргументовані діалоги» (<https://clipr.cc/N7yh1>);

«Медіаграмотний спротив: спілкуємось на рівних» (<https://clipr.cc/sZM63>);

«Основні права та принципи особистості відповідно до статей Європейської соціальної хартії» (<https://clipr.cc/S6gtc>);

«Надолуження освітніх втрат» (<https://clipr.cc/zNYS9>); «Медіаграмотність» (<https://clipr.cc/vHS7G>);

«Штучний Інтелект в освіті» (<https://clipr.cc/7Jqb0>);

«Практичні навички подолання стресу» (<https://clipr.cc/sGcc5>).

Відзначення пам'ятних та ювілейних дат

У планах роботи закладів освіти необхідно передбачити проведення тематичних годин спілкування, зустрічей, бесід, лекцій, семінарів, тематичних виставок, засідань круглих столів, науково-практичних конференцій, літературних вечорів, поетичних годин та інших заходів щодо відзначення важливих пам'ятних та ювілейних дат 2025/2026 навчального року.

Вересень

2 вересня – День закінчення Другої світової війни;

10 вересня – День пам'яті жертв фашизму;

22 вересня – День партизанської слави України;

29 вересня – День пам'яті трагедії Бабиного Яру.

Жовтень

1 жовтня – День захисників і захисниць України;

18 жовтня – Україна увійшла до Ради Європи;

28 жовтня – День визволення України від фашистських загарбників.

Листопад

20 листопада – Всесвітній день дитини;

23 листопада – День пам'яті жертв голодомору;

Грудень

1 грудня - Всесвітній день боротьби зі СНІДом

9 грудня – Міжнародний день пам'яті жертв злочинів геноциду, вшанування їхньої людської гідності і попередження цих злочинів;

14 грудня – День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

Січень

20 січня – День вшанування захисників Донецького аеропорту в Україні;

22 січня – День Соборності (день Злуки);

29 січня – День пам'яті Героїв Крут.

Лютий

12 лютого – День Червоної Руки (відзначається на рівні ООН з 2002 року як день пам'яті дітей-солдатів, яких втягують в участь у війнах і збройних конфліктах);

20 лютого – День Героїв Небесної Сотні;

22 лютого – Міжнародний день підтримки жертв злочинів;

24 лютого – Початок повномасштабного вторгнення Росії на територію України;

25 лютого – Перший офіційний Державний герб України.

Березень

14 березня - День українського добровольця

17 березня – Створено Українську Центральну Раду в 1917.

Квітень

4 квітня – День створення НАТО;

5 квітня – Перша конституція;

10 квітня – Міжнародний день руху Опору (в пам'ять і честь усіх, хто протистояв фашизму на окупованих територіях за часів Другої світової війни);

11 квітня – Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів;

18 квітня – День пам'яток історії та культури; Міжнародний день пам'яток та історичних місць;

26 квітня – Міжнародний день пам'яті Чорнобиля; Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій і катастроф (Міжнародний день пам'яті про чорнобильську катастрофу);

28 квітня – Міжнародний день пам'яті всіх жертв праці (Міжнародний день пам'яті трудящих);

29 квітня – День пам'яті всіх жертв застосування хімічної зброї.

Травень

4 травня – Міжнародний день пожежників;

8 травня – День Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; День пам'яті та примирення в Україні; Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни;

9 травня – День Європи;

14 травня – День пам'яті українців, які рятували євреїв;

18 травня – День скорботи і пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу;

19 травня – День пам'яті жертв політичних репресій; День пам'яті померлих від СНІДу;

23 травня – День Героїв в Україні.

Червень

4 червня – День пам'яті дітей, загиблих в результаті збройної агресії Російської Федерації проти України;

17 червня - День пам'яті загиблих буковинців під час проведення операції об'єднаних сил

13 червня – День визволення Маріуполя від російських окупантів;

22 червня – День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

28 червня – День Конституції України